

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА ТРУДОВОГО ПРАВА

Методичні матеріали
для забезпечення індивідуальної та самостійної роботи студентів

з дисципліни “Міжнародне право”

кафедра конституційного та трудового права

ВСТУП

Міжнародне право справедливо визначають як самостійну правову систему зі своїми особливостями і закономірностями. Його вивчення включено до навчальних планів усіх вищих навчальних закладів, які забезпечують підготовку студентів за спеціальністю «Правознавство».

Міжнародне право створювалось протягом століть з метою утвердження стабільних, упорядкованих міжнародних відносин. У сучасних умовах інтерес до нього все зростає, оскільки збереження цивілізації потребує подальшого підтримання міжнародного правопорядку та запобігання подій, що загрожують миру і безпеці.

Наприклад, перед міжнародним співтовариством постали і постають нові проблеми: територіальні спори та правонаступництво держав, громадянські війни, міжнародний тероризм, захист національних меншин, біженців, екологічна безпека, торгівля людьми, наркотиками, зброєю тощо. Зростають протиріччя і невідповідність у рівні життя розвинених країн і тих, що розвиваються. Без вирішення цих та багатьох інших питань не можна всебічно з'ясувати значення міжнародного права у сучасному житті.

Вирішення контрольної роботи студентами заочної форми навчання призначене для закріплення знань з міжнародного права, пристосування їх до практичних ситуацій у повсякденному житті, вироблення навичок пошуку, тлумачення норм міжнародного права, імплементації у національне законодавство та їх застосування.

Контрольна робота складається з трьох частин: теоретичної, тестової та практичної у вигляді розв'язання ситуативних задач.

Завдання складені на основі фактів, подій, документів і літератури з міжнародного життя, практики судових та інших органів, міжнародних організацій. Умови завдань не завжди можуть співпадати з реальними датами, обставинами, оскільки зібрані, насамперед, з навчальною метою.

Контрольна робота виконується за одним із семи варіантів. Студенти, прізвища яких починаються з букв

А, Б, В, Г – 1 варіант;

Д, Е, Є, Ж – 2 варіант;

З, І, К, Л – 3 варіант;

М, Н, О, П – 4 варіант;

Р, С, Т, У – 5 варіант;

Ф, Х, Ц, Ч – 6 варіант;

Ш, Щ, Ю, Я – 7 варіант.

Заміна варіантів не допускається. Роботи, що не підлягають вказаним варіантам, рецензуванню не підлягають. В кожному варіанті контрольної роботи необхідно виконати шістнадцять тестових завдань та розв'язати три задачі. Наприкінці контрольної роботи обов'язково вміщується список відпрацьованої літератури.

ВАРІАНТ №1

I. Теоретичні завдання

Імплементация норм міжнародного права. Поняття, види, форми трансформації.

Поняття, підстави та суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.

II. Тестові завдання

Які з наступних ситуацій (відносин) не підпадають під сферу міжнародно-правового регулювання:

візит делегації Французької соціалістичної партії на з'їзд Лейбористської партії Великобританії;

візит Президента України до Російської Федерації;

сесія Генеральної Асамблеї ООН;

переговори уряду України до Міжнародного валютного фонду щодо отримання кредиту;

відносини між працівником і роботодавцем з питання нарахування заробітної плати;

звернення громадянина України до Європейського суду з прав людини.

Принцип незастосування сили або погрози силою означає:

утримуватися від застосування сили чи її погрози проти територіальної недоторканності чи політичної незалежності держав;

заохочувати держави та інших суб'єктів міжнародного права, або сприяти застосуванню сили, але тільки не безпосереднє застосування сили у міжнародних відносинах;

виконувати покладені зобов'язання, утримуватися від організації, підбурювання, пособництва або участі в напіввоєнних, терористичних чи підривних цілях; від збройного втручання чи пропаганди

агресивних війн;
застосування сили чи її погрози тільки за рішенням ГА ООН;
застосування сили чи її погрози при врегулюванні міжнародних спорів і конфліктів.

Міжнародний договір - це:

міжнародна угода, укладена між державами в усній формі і яка регулюється нормами міжнародного права;
міжнародна угода, укладена між державами в письмовій формі згідно з нормами міжнародного права;
угода міжурядового характеру про політичне, економічне співробітництво;
будь-яка угода, укладена законодавчим органом влади;
міжнародна угода, укладена в усній чи письмовій формі між суб'єктами міжнародного права згідно з його нормами і принципами, незалежно від її найменування, і міститься в одному чи кількох документах.

Парафування - це:

скріплення ініціалами уповноважених осіб кожної сторони договору, що виражає згоду з текстом;
заклучний акт у процесі укладення договору;
затвердження договору одним з вищих органів державної влади;
відмова від виконання договору;
надання згоди на обов'язковість договору.

Космічні простори включають:

простори неба;
Місяць, інші небесні тіла, відкриті для дослідження і використання всіма державами на основі рівності;
простори, освоєні людською цивілізацією;

окремі райони небесних просторів;
повітряні та суміжні простори.

Виділіть органи СНД:

Рада глав держав, Економічний суд;
Орган галузевого співробітництва;
Комісія з прав людини;
Секретаріат, СЕП;
Рада Безпеки.

Екстрадиція - це:

передача однієї держави іншій особі, яка скоїла злочин або підозрюється у скоєнні злочину;
зобов'язання суб'єкта міжнародного права відшкодувати завдані ними збитки за вчинення протиправного акту; припинення правового зв'язку між індивідом і державою внаслідок вчинення протиправних дій;
висилка іноземця або особи без громадянства за порушення законодавства держави перебування;
надання притулку особі, яка переслідується за скоєння злочину в іноземній державі.

III. Практичні завдання

Задача №1

У ст. 38 Статуту Міжнародного суду ООН як джерело міжнародного права згадується міжнародний звичай «як доказ загальної практики, визнаної у якості правової норми».

Загальновідомо, що звичаєва норма міжнародного права впливає з практики, а практика держав може виражатися у визначених діях чи у стримуванні від дій. Простіше установити існування звичаєвої норми

міжнародного права у випадках позитивних дій держав.

Запитання до задачі

Чи може звичай складатися з комплексу міжнародних норм? Як ви розумієте докази існування звичаю? Наведіть приклади.

Як тлумачиться «загальність» міжнародних звичаїв?

Задача №2

Вплив людства на його навколишнє середовище (антропогенний вплив), який сумарно спричиняє негативні наслідки, починаючи, як правило, з вузьких регіональних масштабів переростає у більш широкі масштаби, інколи доходючи до планетарних катастроф. Усвідомлення людьми такої закономірності змушує держави встановлювати різноманітні обмеження тих чи інших видів діяльності у промисловій, сільськогосподарській чи інших сферах. Для упорядкування правового регулювання взаємодії людини з навколишнім середовищем, крім дво- та багатосторонніх угод, присвячених конкретним видам діяльності, міжнародним співтовариством розроблені нормативні документи загального характеру, які закріплюють основні засади (принципи) такого регулювання.

Завдання до задачі

Проаналізуйте і спробуйте узагальнити принципи міжнародного права, що містяться у Декларації РІО від 14 червня 1992 р. «Про навколишнє середовище і розвиток», висвітлити їх взаємозв'язок з положеннями Стокгольмської декларації ООН про навколишнє людині середовище 1972 р.

Задача №3

Останнім часом багато вчених-правознавців відзначають наддержавний характер деяких утворень, у першу чергу ЄС. Існує кілька поглядів на природу ЄС: одні дослідники міжнародного права відносять його до регіональних міжнародних організацій, інші - до конфедерації чи наднаціонального (наддержавного) утворення.

Запитання і завдання до задачі

Як особисто ви охарактеризуєте юридичну природу ЄС?

Чи суперечить наднаціональний характер міжнародної організації міжнародному праву? Яка ваша точка зору з даного питання?

Перелічіть умови, яких повинні дотримуватись держави, що претендують на членство в міжнародних організаціях.

Які особливості права ЄС можна виділити?

ВАРІАНТ №2

I. Теоретичні завдання

Доктринальні концепції про співвідношення міжнародного та внутрішньодержавного права.

Поняття міжнародно-правових санкцій і умови їхньої правомірності.

II. Тестові завдання

Першим багатостороннім міжнародним договором, що заборонив агресивну війну, став:

Паризький договір;

Договір «Вічної дружби

Статут Ліги Націй;

Статут ООН;

Гаазька конвенція про закони і звичаї ведення сухопутної війни.

Державоподібні утворення - це так звані:

держави, які не мають конституцій;

історично сформовані політично-релігійні або політично-територіальні одиниці; вільні міста та території;

штати, федерації, кантони, землі;

республіки або монархії; міжнародні організації.

Хто є автором ідеї створення кодексу міжнародного права:

Бентам;

Хайд;

Оппенгейм;

Ейхельман;

Буткевич.

Джентльменська угода» – це:

усний договір;

багатостороння угода; двосторонній договір;

угода, яка передбачає настання зобов'язань для суб'єктів міжнародного права;

угода між джентльменами у Франції чи Великобританії.

Демілітаризована територія – це:

частина державної території, щодо якої держава узяла міжнародні зобов'язання скорочувати або відмовитися від певних видів озброєнь чи збройних сил;

територія, яка зазнала збитків під час військових або воєнних дій;

частина території (державної чи міжнародної), де розміщуються збройні сили держав;

територія, де за необхідності розгортається театр війни; територія, на якій постійно відбувається війна або інший збройний конфлікт.

Перелічіть форми оголошення війни у міжнародному праві:

ультиматум;

шляхом звернення до власного народу;

внаслідок укладення договору;

прийняття Указу Президента України;

референдум або плебісцит.

Цілями Інтерполу є:

створення і розвиток установ, що можуть успішно сприяти попередженню і боротьбі із загальною кримінальною злочинністю;
забезпечення і розвиток широкого взаємного співробітництва всіх органів поліції в рамках існуючого законодавства;
екстрадиція злочинців;
оголошення і попередження війни;
забезпечення функціонування регіональних організацій кримінальної поліції.

III. Практичні завдання**Задача №1**

Держава А. вчинила масовану повітряну атаку по об'єктах, що знаходяться на території держави Б. Кваліфікувавши дії держави А. як акт агресії та вдавшись до самооборони, держава В. знищила авіабазу на території держави А.

Завдання до задачі

Визначте правомірність дій держав стосовно принципу незастосування сили чи погрози силою.

Задача №2

Держава А. у силу укладеного договору передала державі Б. частину територіального моря. Через якийсь час держава Б. звернулася до держави А. з вимогою за укладеним договором передати і відповідну частину узбережжя. На користь своєї позиції держава Б. наводила докази про загальні принципи права, а саме принцип приналежності головної речі, і у зв'язку з цим разом з частиною територіального моря передається і повітряний простір над морем. Це ж, на думку держави Б., справедливо і до частини узбережжя переданого

територіального моря.

Завдання і запитання до задачі.

Оцініть з погляду міжнародного права аргументи сторін.

Чи справедливі вимоги держави Б.?

Задача №3

Під час збройного конфлікту одна жінка звернулася до місцевої адміністрації Червоного Хреста з проханням переслати лист її батькам, які живуть на території держави противника, оскільки пошта відмовилася прийняти її лист.

Запитання до задачі

Чи може Червоний Хрест виконувати поштові функції? Який порядок передачі сімейних послань передбачено у Женевських конвенціях?

ВАРІАНТ №3

I. Теоретичні завдання

Види і форми відповідальності міжнародних організацій.

Відповідальність міжнародних організацій і держав-членів.

Поняття, критерії класифікації та види міжнародних договорів. Форма, структура та найменування міжнародного договору.

II. Тестові завдання

До вторинних суб'єктів міжнародного права відносять:

- держави і державоподібні утворення;*
- юридичні та фізичні особи;*
- міжнародні міжурядові організації;*
- міжнародні неурядові організації;*
- держави, які борються за свою незалежність.*

Діяльність держави з реалізації міжнародних норм у національному законодавстві - це:

трансформація;
цесія;
рецепція;
імплементация;
адаптація.

Пакт Бріана-Келлога - це:

Версальський договір;
Паризький договір;
Генуезький договір;
Декрет про мир;
Варшавський договір.

Територію Антарктики складають:

визначені території Європи та Азії;
Північний полюс з прилеглими територіями;
континент Антарктида, острови навколо нього, частини Тихого, Індійського, Атлантичного океанів;
континент Антарктида;
територія Антарктики чітко не визначена.

Каботаж – це:

- а) судноплавство поблизу берегів, уздовж узбережжя, флот прибережного плавання;
- б) прибережне плавання та господарська діяльність;
- в) мирний прохід через територіальне море невійськових суден і кораблів;

- г) мирний прохід через територіальне море військових суден і кораблів;
- д) поступлення частини території.

Які з перерахованих ознак характеризують збройний конфлікт неміжнародного характеру:

- а) поширення конфлікту на території однієї держави;
- б) наявність зовнішніх претензій;
- в) контроль державної території антиурядовими чи іноземними угрупованнями;
- г) антиколоніальні чи антизагарбницькі дії повстанців;
- д) застосування зброї воюючими сторонами.

Санкції у міжнародному праві - це:

- способи забезпечення ефективності норм права у період війни та інших збройних конфліктів;
- застосування примусових заходів у міжнародних відносинах з використанням чи без використання матеріальної сили;
- спосіб забезпечення прав держави як суб'єкта міжнародного права самостійно чи за допомогою міжнародних організацій;
- спосіб забезпечення органами державної влади примусового виконання законів і підзаконних актів, рішення судових органів тощо шляхом примусу;
- способи забезпечення міжнародно-правових норм як примусовими, так і непримусовими засобами.

III. Практичні завдання

Задача №1

Збройні сили держави А. вторглися на територію держави Б. При завданні бомбових ударів по об'єктах держави Б. використовувалися авіабази держави В.

Вони були надані на прохання З держави А. Держава Б. кваліфікувала дії держави А. і В. як здійснення агресії і звернулася до Рада Безпеки ООН з проханням застосувати санкції до цих держав.

Держава В. заявила, що порушення питання про санкції стосовно неї неправомірне, оскільки її збройні сили у воєнних операціях проти держави Б. участі не брали.

Завдання і запитання до задачі

Дайте правову оцінку діям усіх держав.

Чи порушуються діями держав А. і В. основні принципи міжнародного права?

Яким чином участь ООН впливає на правомірність збройного колективного придушення агресії?

Розкрийте механізм застосування збройної сили за рішенням Ради Безпеки.

Що таке агресія, самооборона, колективна самооборона?

Задача №2

Військовий корабель держави М. піддав огляду у відкритому морі судно, що плаває під прапором держави І., на тій підставі, що були підозри про перевезення судном великої партії наркотичних засобів. Наркотики дійсно були виявлені, але капітан судна заявив, що огляд вважає порушенням норм міжнародного права.

Запитання до задачі

Чи це було порушення міжнародного права? У чому саме воно виразилося?

Задача №3

У державі А. відбуваються збройні зіткнення між сепаратистами й урядовими збройними силами. Сепаратисти контролюють північну територію держави і вимагають відокремлення для створення незалежної держави. Вони звернулися до міжнародного співтовариства з проханням надати допомогу в їх

боротьбі і заявили про свою готовність об'єднатися в союз з будь-якою державою для протистояння збройним силам держави А. У відповідь на заяву відгукнулася сусідня держава В., надала сепаратистам зброю і пообіцяла фінансування збройної боротьби сепаратистів з урядовими силами.

Завдання і запитання до задачі

Оцініть дії держави В. стосовно їх відповідності міжнародному праву.

Чи застосовані у згаданій ситуації положення ст. 3 Женевських конвенцій 1949 р. і II Додаткового протоколу до них?

ВАРІАНТ №4

I. Теоретичні завдання

Поняття, підстави та суб'єкти міжнародно-правової відповідальності. Види і форми міжнародно-правової відповідальності держав.

Міжнародно-правове забезпечення та захист прав людини у мирний час та у період збройних конфліктів.

II. Тестові завдання

Який з елементів не є обов'язковим складовим міжнародної правосуб'єктності:

правоздатність;

правонаступництво;

дієздатність;

деліктоздатність;

участь у міжнародній нормотворчості.

Кодифікація міжнародного права не охоплює:

чітке закріплення норм міжнародного права у хронологічному порядку;

розробку нових принципів і норм з урахуванням актуальних потреб

світового співтовариства;
динамічність розвитку міжнародних відносин;
зміну, доповнення або перегляд застарілих норм;
прийняття багатосторонніх міжнародних договорів.

Денонсація - це:

відмова держави від договору з попереднім попередженням інших учасників, коли така відмова, її порядок і умови прямо передбачені договором;
відмова держави від договору, коли є для того достатні підстави, визначені нормами міжнародного права;
визнання договору недійсним;
припинення договору за згодою сторін;
надання згоди на обов'язковість договору шляхом прийняття відповідного закону парламентом держави.

Ад'юдикація – це:

територія, яка є тривалий час предметом спору між державами;
спосіб зміни статусу території за рішенням міжнародного судового органу;
спосіб зміни статусу території шляхом прийняття закону парламентом;
територія, якою опікується міжнародна організація;
захоплення частини території держави чи її передача за договором про перемир'я.

Територіями зі змішаним режимом є:

континентальний шельф, виключна економічна зона, міжнародні ріки, протоки, канали;
квazідержавні території;

території Арктики та Антарктики;
 космічний простір і небесні тіла;
 відкрите море, територіальні води, космічні простори.

Що належить до «права Гааги»:

міжнародно-правові зобов'язання Нідерландів;
 усі чинні Гаазькі конвенції у міжнародному праві;
 Гаазька конвенція про захист жертв війни 1949 р.;
 Гаазька конвенція про закони і звичаї сухопутної війни 1907 р.;
 Гаазька конвенція про захист культурних цінностей 1954 р.

Виділіть індивідуальні санкції у міжнародному праві:

реторсії та репресалії;
 виключення з міжнародної спільноти;
 невизнання, розрив відносин, самооборона;
 позбавлення міжнародної правосуб'єктності;
 реституції, субституції, репарації.

III. Практичні завдання

Задача №1

Серед інших основних джерел міжнародного права п. 1-а ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН перше місце посідають «міжнародні конвенції, як загальні, так і спеціальні, що встановлюють правила, певним чином визнані ... державами», причому термін «конвенції» використовується у широкому значенні, охоплюючи всі відомі форми закріплення домовленостей між суб'єктами міжнародного права під загальною поняттям «міжнародний договір».

Запитання до задачі

Що розуміється під міжнародним договором?

Якими є цілі та об'єкти, на врегулювання яких спрямовані міжнародні переговори?

Хто може бути стороною міжнародного договору?

Що ви розумієте під формою і структурою міжнародного договору?

Задача №2

При в'їзді на територію України дипломату, що прямує до посольства для виконання службових обов'язків, з боку представника органу митної влади було запропоновано заповнити митну декларацію і оглянути багаж.

Завдання до задачі

Оцініть правомірність дій представника митниці. Чи зобов'язаний дипломат надавати багаж для огляду?

Порівняйте порядок здійснення огляду автотранспортного засобу за Віденською конвенцією 1963 р. і двосторонніми консульськими конвенціями за участю України (використайте 2-3 конвенції за вибором).

Задача №3

До Європейського суду з прав людини звернулася Л., піддана Іспанії, зі скаргою проти уряду Іспанії. Суть скарги у тому, що протягом п'яти років поблизу її будинку працювало підприємство з переробки відходів, яке своєю діяльністю завдавало шкоди здоров'ю місцевого населення. Заявниця неодноразово зверталася в судові й інші державні органи влади своєї країни із заявами про протиправні дії підприємства, але безуспішно. На думку заявниці, має місце порушення ст. 8 Європейської конвенції про захист прав та основних свобод людини.

Запитання до задачі

Чи обтрунтована скарга потерпілої?

Яку позицію повинен зайняти суд при розгляді справи?

ВАРІАНТ №5

I. Теоретичні завдання

Поняття та види міжнародних організацій. Правосуб'єктність міжнародних організацій.

Поняття дипломатичного та консульського права, їх джерела. Дипломатичні представництва: поняття, функції.

II. Тестові завдання

Перша мирна конференція в історії міжнародного права - це:

- а) Віденська;
- б) Гаазька;
- в) Женевська;
- г) Генуезька;
- д) Ялтинська.

Правонаступництво - це:

проголошення держави незалежною;
перехід прав і обов'язків від одного суб'єкта до іншого у зв'язку з набуттям правоздатності чи дієздатності; набуття державою певних прав у міжнародних відносинах;
набуття суб'єктом міжнародного права додаткових зобов'язань без його згоди;
процес деколонізації.

Міжнародні договори України є частиною:

- а) національного законодавства;
- б) міжнародної нормативної системи;
- в) правової системи України;
- г) системи міжнародних відносин;
- д) системи підзаконних нормативно-правових актів.

Поняття «анклав» означає:

- а) територія, яка має вихід до моря;
- б) частина території однієї держави, оточена з усіх сторін територіями інших держав, має морський берег;
- в) частина території однієї держави, оточена з усіх сторін іншими державами, не має морського берегу;
- г) територія держави, яка омивається водами океану;
- д) напівдержавна територія чи автономія.

Хто очолює посольство:

- а) Надзвичайний і Повноважний Посол;
- б) Надзвичайний і Повноважний Посланник; повірений у справах;
- в) радник I класу;
- г) секретар III класу.

До комбатантів належать:

- а) весь стройовий склад збройних сил воюючої держави (армія, ВМС, ВПС);
- б) організації з підтримання громадського порядку;
- в) ополчення, партизани;
- г) медико-санітарний персонал;
- д) повстале населення.

Які з нижчеперелічених не є видами міжнародно-правових способів мирного вирішення міжнародних спорів:

- а) переговори і консультації;
- б) добрі послуги і посередництво;
- в) колективна самооборона;
- г) законна оборона;
- д) міжнародна судова процедура.

III. Практичні завдання

Задача №1

Прикордонні служби держави А. затримали громадянина третьої держави за перетин кордону в недозволеному місці. Затриманий заявив про свою невинність і пояснив, що на території не було жодних ознак державного кордону, тобто відсутні демаркаційні знаки, тому і відбулося порушення.

Запитання до задачі

У чому полягає охорона державного кордону і які повноваження органів державної влади та управління у цій сфері?

Яка нормативна основа режиму державного кордону і яким чином регулюються дії, пов'язані з його перетином особами і транспортними засобами?

Чи спричиняє юридичні наслідки демаркація кордону після встановлення кордонів де-юре (делімітації)?

Як вирішуються інциденти, пов'язані з порушенням режиму державного кордону?

Який зміст і порядок встановлення прикордонного режиму?

Визначте межі суверенітету держави А. у згаданій ситуації.

Задача №2

Держава А. заявила протест державі Б. у зв'язку з тим, що остання порушила дипломатичний імунітет офіційних представників держави А, які знаходилися на території держави Б. МЗС держави Б. відхилило протест, пославшись на те, що вона держава Б.) не є учасником Віденської конвенції про дипломатичні зносини і, отже, норми про дипломатичні імунітети для неї необов'язкові.

Запитання до задачі

Чи правомірна така позиція?

Який порядок надання дипломатичних привілеїв та імунітетів персоналу ООН та іншим міжнародним організаціям?

Задача №3

Космічний супутник зійшов з орбіти, упав на територію держави А. і завдав суттєвої шкоди. Потерпіла держава висунула претензії про відшкодування збитку. Держава, що запускала супутник, стверджувала, що не вчинила жодних протиправних дій, бо падіння об'єкта відбулося з об'єктивних причин, і тому її провина відсутня у завданому збитку.

Завдання і запитання до задачі .

Чи створюють дії держави, що запустила супутник, склад правопорушення?

Які особливості настання відповідальності за невільне заподіяння шкоди?

ВАРІАНТ №6

I. Теоретичні завдання

Міжнародно-правовий режим Арктики і Антарктики.

Загальні положення про режим морських просторів і про правовий статус морських суден.

II. Тестові завдання

1. У якому документі вперше було закріплено основні принципи міжнародного права:

- а) Конституція України;
- б) Статут ООН;
- в) Статут Ліги Націй;
- г) Заключний акт НБСЄ;
- д) Декларація ООН про принципи міжнародного права, що стосуються

дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно Статуту ООН.

2. Повне остаточне визнання у міжнародному праві - це:

- а) визнання de-jure;
- б) визнання de-facto;
- в) визнання ad-hoc;
- г) визнання de-jure та ad-hoc;
- д) інше.

3. Депозитарій – це:

- а) опублікування тексту міжнародного договору в офіційних виданнях;
- б) країна, на території якої відбулось укладення міжнародної угоди;
- в) держава або міжнародна організація, яка зберігає текст міжнародного договору і ратифікаційні грамоти;
- г) законодавчий орган держави, що видає ратифікаційні грамоти;
- д) сторона угоди, яка покликана забезпечити її виконання та контроль за дотриманням принципу сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

4. Демаркація - це:

- а) позначення лінії проходження державного кордону на місцевості відповідно до договору про делімітацію, до яких додаються карти й описи;
- б) лінія державного кордону на картах та описах; спосіб визначення лінії державного кордону у договірному порядку;
- в) лінія проходження державного кордону на морських просторах;
- г) лінія проходження державного кордону на підземних просторах.

5. Спеціальна місія - це:

- а) різновид тимчасових закордонних органів зовнішніх зносин;
- б) постійний закордонний орган зовнішніх зносин;
- в) сукупність спостерігачів міжнародних організацій;
- г) представництво держави при міжнародній організації;
- д) делегація акредитуючої держави.

6. Добровольці - це особи, які:

- а) спеціально завербувалися для участі у воєнному конфлікті з метою отримати матеріальну винагороду;
- б) самі переходять кордон з метою вступити на службу до збройних сил однієї з воюючих держав;
- в) вступають на постійну службу в діючу армію однієї з воюючих держав;
- г) спеціально уповноважена військовим командуванням воюючої сторони на ведення переговорів з командуванням противника;
- д) мають право брати участь, якщо вважають за необхідне, у воєнних діях однієї з воюючих сторін.

7. Виділіть види нейтралітету в міжнародному праві:

- а) національний, іноземний;
- б) традиційний, договірний;
- в) внутрішній, зовнішній;
- г) постійний, тимчасовий;
- д) звичайний, надзвичайний.

III. Практичні завдання

Задача №1

Прийнято, що стосовно повітряних просторів, розташованих над територією держави, остання здійснює повний і виключний суверенітет, тоді як у міжнародному повітряному просторі, розташованому за межами територіального моря і над Антарктикою, для літальних апаратів всіх держав діє свобода польотів.

Запитання до задачі

Який правовий статус повітряного судна та його екіпажу?

Як можна роз'яснити існування принципу свободи польотів повітряних суден всіх держав у міжнародному повітряному просторі, зазначивши, як і якому обсязі дана свобода може бути обмежена?

Задача №2

У подружжя, один з яких є громадянином Росії, а інший - громадянином України, народилася дитина. Місце народження -Беларусь. Батьки дитини не мають спільного місця проживання і звернулися до російського консульства в Республіці Беларусь з проханням зареєструвати дитину як громадянина Росії.

Запитання до задачі

Який порядок звернення громадян у посольство та консульство?

Яка відповідь буде надана батькам дитини працівниками консульства?

Які особливості дипломатичного захисту характерні для осіб з подвійним громадянством?

Задача №3

У 1982 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Декларацію про мирне розв'язання міжнародних суперечок, у якій зверталася увага держав-членів «на можливості, надані Міжнародним судом для врегулювання спорів юридичного характеру». У Декларації також зазначалося, що такі суперечки повинні передаватися сторонами в Міжнародний суд відповідно до положень його

Статуту.

Запитання до задачі

Які функції Міжнародного суду ООН?

Як Ви розумієте «обов'язкову юрисдикцію Міжнародного суду» відповідно до його Статуту і які умови її визнання?

ВАРІАНТ №7

I. Теоретичні завдання

Необхідність міжнародного співробітництва з питань охорони навколишнього середовища. Правові форми співробітництва в сфері охорони навколишнього середовища.

Співробітництво в боротьбі зі злочинністю в рамках міжнародних організацій.

II. Тестові завдання

Зміст основних принципів міжнародного права характеризується:

- а) універсальністю;
- б) стабільністю;
- в) трансформацією;
- г) програмним характером;
- д) системністю.

Міжнародна деліктоздатність:

здатність суб'єктів міжнародного права мати суб'єктивні права та обов'язки;

здатність суб'єктів міжнародного права нести відповідальність за здійснені правопорушення;

здатність суб'єктів міжнародного права набувати своїми діями суб'єктивних прав та обов'язків;
 право суб'єктів міжнародного права укласти міжнародні угоди;
 право суб'єктів міжнародного права вступати до міжнародних організацій.

Конкордат - це:

- а) одностороння угода;
- б) двосторонній договір;
- в) договір між Ватиканом й іноземними державами про статус католицької церкви;
- г) договір між Папою Римським і міжнародними організаціями;
- д) договір між Папою Римським і сусідніми державами.

Міжнародна територія - це:

територія, яка охоплює континентальний шельф та економічну зону;
 міжнародні річки, канали і протоки, території посольств і консульств;
 територія, на яку не поширюється суверенітет жодної з держав, яка знаходиться у користуванні всього людства;
 частина території однієї держави, яка межує з територіями іноземних держав;
 територіальні води та повітряні простори над ними.

Виділіть спеціалізовані установи ООН:

- а) ЮНЕСКО, МАГАТЕ, ІКАО, ЮНКТАД, ВООЗ, МОП;
- б) НАТО, ОЧЕС, МВФ, ПАРЄ, СНД;
- в) ЕКОСОП, МАР, ВПС;
- г) Світовий банк, ЮНІСЕФ;
- д) ОБСЄ, ГА, МЕРКОСУР, НАФТА.

Що таке воєнна окупація:

період війни, коли тимчасово припиняється стан війни між окупованими і тими, що окупували територію, державами; спосіб здійснення міждержавних відносин на окупованій території згідно з нормами дипломатичного і консульського права;

міжнародно-правовий режим, за якого збройні сили однієї держави тимчасово займають і утримують територію ворожої держави;

правовий режим, за якого окупант може вчиняти будь-які дії стосовно території противника, за винятком встановлення нових норм права;

правовий режим, який передбачає закріплення у договірному порядку воєнних дій.

Міжнародна судова процедура - це:

- а) передача міжнародного спору на розгляд суду загальної юрисдикції третьої незацікавленої сторони, рішення якого є обов'язковим для всіх сторін;
- б) примусова передача міжнародного спору до слідчих, погоджувальних і арбітражних процедур для прийняття відповідного рішення;
- в) розгляд спору керівними органами міжнародної організації, як правило універсального характеру, і можливість оскарження її рішення до судового органу у рамках цієї організації;
- г) добровільна згода супротивних сторін передати свій спір на розгляд міжнародного суду, рішення якого є остаточним і юридично обов'язковим для сторін цього спору;
- д) розгляд спору двох конфліктуючих сторін міжнародним судовим органом регіонального характеру, рішення якого підлягають виконанню за згодою сторін.

III. Практичні завдання

Задача №1

Відомо, що комерційна діяльність міжнародної цивільної авіації здійснюється відповідно до так званих «повітряних свобод», які являють собою особливі правові режими, покликані попередити, обмежити чи загалом унеможливити виникнення конкурентної боротьби між авіа підприємствами різних країн за допомогою встановлення обсягу повноважень іноземних цивільних літальних апаратів щодо перевезення пасажирів, вантажів, багажу і поїти над територією якої-небудь країни чи між третіми країнами.

Запитання до задачі.

Як ви можете розтлумачити, що розуміється під комерційними правами у міжнародному повітряному транспорті і яка нормативна основа для застосування у міжнародній цивільній авіації «свободи повітря»?

Дайте поняття цивільного повітряного судна відповідно до Чиказької конвенції про міжнародну цивільну авіацію 1944 р.

Зазначте відмінності між регулярними і нерегулярними польотами. Охарактеризуйте режим нерегулярних польотів.

Задача №2

Охарактеризуйте сучасні тенденції надання притулку в приміщенні дипломатичного представництва. Які позиції держав до використання інституту дипломатичного притулку (на прикладі США й України)?

Проаналізуйте форми і методи здійснення функцій дипломатичного захисту, визначивши критерії його правомірності. Чи є право на дипломатичний захист дискреційним (залежить від особистої позиції суб'єкта) правом держави або ж право на захист є також правом громадянина?

Задача №3

Між державами А. і В. виникла суперечка з приводу застосування договору про співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища. У ньому зазначається, що суперечки з приводу застосування і тлумачення

договору будуть передаватися до Міжнародного суду ООН. Договір набрав сили без яких-небудь застережень.

Держава В. не дала згоди на передачу суперечки саме в Міжнародний суд. Вона вважає, що найкращим способом рішення виниклих протиріч буде створення арбітражного органу.

Запитання до задачі

Чи може Міжнародний суд прийняти суперечку до розгляду, якщо вона передана йому тільки державою А.?

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Баймуратов М.А. Международное публичное право. – Х.: Одиссей, 2007. – 704 с.
- Буткевич В.Г., Мисик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії. – К.: Либідь, 2002. – 608 с.
- Василенко В.А. Основы теории международного права. - К. : Вища шк. Головне вид-во, 1988. – 288 с.
- Георгіна А.З., Чикулій С.О. Міжнародне публічне право: Навчально-методичний посібник. – Чернівці, 2002.
- Глебов И.Н. Международное право: Схемы, таблицы. – М.: Дрофа, 2007. – 126 с.
- Додонов В.Н., Панов В.П., Румянцев О.Г. Международное право. Словарь-справочник / Под общей ред. Акад МАИ, д.ю.н. В.Н. Трофимова.- М.:ИНФРА-М, 1997.-368с.
- Курс международного права в 7 Т. / Ю.А. Баскин, Н.Б. Крылов, Д.Б. Левин. – М., 1989.
- Лукашук И.И. Международное право. Общая часть. – М.: Волтерс Клувер, 2007. – 432 с.
- Лукашук И.И. Международное право. Особенная часть. – М.: Волтерс Клувер, 2008. – 544 с.
- Международное право / Отв. Ред. Г.В. Игнатенко, О.И. Тиунов. – М.: НОРМА, 2005. – 624 с.
- Международное право / Под ред. А.А. Ковалева, С.В. Черниченко. – М.: Проспект, 2008. – 832 с.
- Международное право в документах / Сост. Н.Т.Блатова.- М.: Юрид.лит., 1982.-856с.
- Международное право в современном мире / Под ред. Ю.М. Колосова. - М., 1991.

- Международное публичное право. Сборник документов. Том 1. - М.: Издательство БЕК, 1996.
- Міжнародне право: основні галузі / За ред.. В.Г. Буткевича. – К.: Либідь, 2004. – 816 с.
- Словарь международного права. - М.: Междунар. отн., 1986. - 432 с.
- Тункин Г. И. Теория международного права.- М., 1970.
- Ушаков Н. А. Проблемы теории международного права. - М., 1988.
- Черниченко С. В. Международное право: современные теоретические проблемы. - М., 1993.
- Анисимов Л.Н. Международно-правовые средства разрешения международных споров (конфликтов). - Л., 1975.
- Арцибасов И.Н., Егоров С.А. Вооруженный конфликт: право, политика, дипломатия. - М.: Междунар. отн., 1989.- 248с.
- Афанасьев В. Г. Международные отношения в области гражданской авиации. - М., 1986
- Бабурин С.Н. Территория государства. Правовые и геополитические проблемы. – М., 1997.
- Баймуратов М.А., Анцупова Т.А. Международно-правовое сотрудничество Причерноморских государств: современное состояние и перспективы. – Одесса, 2005.
- Блищенко И.П., Жданов Н.В. Сотрудничество государств и борьбе с преступлениями международного характера: Учеб. пособие / УДН.- М., 1984. - 88 с.
- Бородин С.В., Ляхов Е.Г. Международное сотрудничество и борьбе с уголовной преступностью. - М., 1983. – 200 с.
- Буроменський М.В. Міжнародний захист прав людини та права біженців. – К., 2002.
- Буткевич В.Г. Соотношение внутригосударственного и международного права. – К., 1981.

- Василенко В. А., Высоцкий А. Ф., Рыбальчик Д. Э. Международное морское право. - Киев, 1988.
- Василенко В.А. Международно-правовые санкции. – К, 1982.
- Вельяминов Г. М. Основы международного экономического права. - М., 1994.
- Верещагин А. Н. Международное воздушное право. - М., 1966.
- Денисов В.Н. Статус міжнародних договорів в Конституції України // Вісник Академії правових наук України. – 1997. – №1. – С.29-36.
- Карташкин В.А. Права человека в международном и внутригосударственном праве. – М., 1995.
- Клименко Б.М. Государственная территория: Вопросы теории и практики международного права. – М., 1974.
- Кривчикова Э.С. Основы теории права международных организаций. – М., 1979.
- Купчишин А.М., Рулько Е.Т. Характерные черты и система принципов современного международного права. - К., 1979.- 51с.
- Курдюков Г. И. Государства в системе международно-правового регулирования. - Казань, 1979.
- Курс международного права Т.1. Понятие, предмет и система международного права / Ю.А. Баскин, Н.Б. Крылов, Д.Б. Левин. – М., 1989.
- Левин Д.Б. Принцип мирного разрешения международных споров. - М., 1977.
- Лукашук И. Право международной ответственности. – М., 2004.
- Международное космическое право: Учебник/ Отв. ред. А.С.Пирадов. - М.: Межд. отн., 1985.- 208 с.
- Международное публичное право. Сборник документов. - М.: Издательство БЕК, 1996 .
- Международные организации / Под ред И.П. Блищенко. – М., 1994.
- Молодцов С. В. Международное морское право. - М., 1987.
- Нешатаева Т.Н. Международные организации и право. Новые тенденции в международноправовом регулировании. – М., 1998.
- Плотникова О.В. Консульские отношения и консульское право. – М., 1998.

Полторак А. И., Савинский Л. И. Вооруженный конфликт и международное право. - М., 1976.- С.8-96.

Права человека и процессы глобализации современного мира / Отв. Ред. Е.А. Лукашева. – М., 2005.

Репецкий В.М. Дипломатичне та консульське право. – Львів, 2002.

Сандровський К.К. Дипломатическое право. – К., 1981.

Талалаев А.Н. Право международных договоров. Действие и применение договоров. – М., 1985.

Тимошенко А. С. Формирование и развитие международного права окружающей среды. - М., 1986.

Шинкарецкая Г.Г. Компетенция международных судов и арбитражей. – СПб, 1992.